

Päihteitä käyttävän ihmisen haastattelu:

KOHTAA IHMINEN, MUISTA ETIIKKA

1. Kuuntele ja arvosta haastateltavaa henkilöä tasavertaisena ihmisenä.
2. Kerro selkeästi kuka olet, mitä olet tekemässä ja miksi haastattelet juuri tätä ihmistä. Tee selväksi, että et tule maksamaan haastattelusta palkkiota.
3. Vältä ohjaamasta haastattelua niin, että haastateltava tulee puhuneeksi sellaista, mitä katu myöhemmin. Varmista, että haastateltavalle on selvää, että et ole sosiaalityöntekijä, psykologi, terapeutti tai viranomainen.
4. Muista kunnioittaa haastateltavan yksityisyyttä. Haastateltavalla on oikeus olla kertomatta haluamistaan aiheista. Haastateltavan kertomuksia ei tule käyttää niin, että hän voi joutua vaaraan julkisuuden takia.
5. Julkisuus voi vaikuttaa myös haastateltavan läheisiin, perheeseen ja lapsiin sekä päihteitä käyttäviin kavereihin. Tilanteen mukaan tulee harkita nimen, erityisesti sukunimen, valokuvan ja muiden tunnistetietojen julkaisemista tai julkaisematta jättämistä.
6. Valmista haastateltavaa julkisuuden mahdollisesti mukanaan tuomiin seurauksiin, joita ei voi hallita, kuten sosiaalisen median kommentit ja mahdolliset vihaviestit. Kerro haastateltavalle jo ennen haastattelua näistä mahdollisista seurauksista, ja anna haastateltavan punnita, mitä hän haluaa itsestään ja elämästään kertoa.
7. Julkisuus voi luoda kovia paineita haastatellulle: julkinen lupaus raitistumisesta ei ehkä onnistukaan. Lisäksi julkisuus voi lisätä painetta päihteitä käyttävän henkilön omassa yhteisössä, tai muuttaa haastatellun henkilön asemaa yhteisössään. Julkisuus voi myös laukaista entistä rankemman päihteiden käytön.
8. Kiinnitä huomiota jutun narratiiviin ja kontekstiin. Miten päihteitä käyttävä ihminen ja hänen tarinansa esitetään ja tuodaan julki? Korostetaanko hänen erilaisuuttaan vai samankaltaisuuttaan muihin ihmisiin nähden? Vältä juttua, joka rajaa päihteitä käyttävän ihmisen marginaaliin ja lisää mahdollista syrjintää.
9. Mieti, miten ja kuka määrittelee, kenellä menee hyvin ja kenellä huonosti. Kuka on onnellinen ja kuka onneton? Kenellä on oikeus tehdä nämä määrittelyt? Muista, että käyttämämme kieli muokkaa käsitystä ympäröivästä maailmasta. Mieti, mitkä ovat käyttämiesi termien merkitykset ja miten kohdella jokaista haastateltavaa kunnioittavasti.
10. Jätä juttuun tilaa toivolle. Haastateltavalle voi olla suuri merkitys sillä, että toivolle ja muutokselle parempaan jätetään mahdollisuus auki.